

Γ' ΤΑΞΗ ΓΕΝ.ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Η εθνική ομοιογένεια και η δημοκρατία

Τα εκπαιδευτικά συστήματα όλων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το ελληνικό, είναι έντονα εθνοκεντρικά. Εμφανίζουν τα έθνη σαν αιώνιες οντότητες, αποσιωπούν τις μακριές διαδικασίες διαμόρφωσης των εθνών και παρουσιάζουν τα σημερινά έθνη-κράτη να κατοικούνται από πληθυσμούς απολύτως ομοιογενείς πολιτισμικά.. [...]

Η εθνική ομοιογένεια είναι μύθος κοινός στα σχολικά συστήματα των ευρωπαϊκών χωρών και έχει στενή σχέση με δύο σοβαρά φαινόμενα της εποχής μας. Το ένα είναι ο φόβος, που κατέχει πλατιά κοινωνικά στρώματα σε διάφορες χώρες, για την αλλοίωση ή εξαφάνιση της εθνικής κουλτούρας (γλώσσας, θρησκείας, ταυτότητας) εξαιτίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το δεύτερο φαινόμενο είναι συνέπεια του πρώτου και συνοψίζεται σε ξενοφοβικές και ρατσιστικές θέσεις για την ανάγκη να προστατευθεί η κάθε χώρα από την παρουσία αλλοεθνών μεταναστών και προσφύγων που αλλοιώνουν την εθνική ομοιογένεια.

Ο φόβος αλλοίωσης ή και απώλειας της εθνικής κουλτούρας, με αίτιο τη συνάντηση των πολιτισμών και την αλληλεπίδραση, τη συνεργασία των λαών και την παρουσία μεταναστών εργαζομένων, παρουσιάζει μία χαρακτηριστική ιδιαιτερότητα. Ο φόβος αυτός δεν εμφανίζεται μόνο σε μικρές και ανίσχυρες ομάδες. Αντίθετα, συχνότερα εμφανίζεται σε ομάδες ισχυρές αριθμητικά και κυρίαρχες πολιτισμικά για τις οποίες δεν υπάρχει κανένας ρεαλιστικός κίνδυνος αλλοίωσης. [...]

Ο φόβος, δηλαδή, είναι έκφραση μίας τάσης προς τη μισαλλοδοξία και την αυταρχική κοινωνία. Αν αυτός ο φόβος πηγάζει από πραγματικούς κινδύνους να αλλοιωθούν τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά μίας ανθρώπινης ομάδας, η Ελλάδα π.χ. θα ήταν σε θέματα θρησκείας η ανεκτικότερη χώρα της Ευρώπης. Η πολύ υψηλή θρησκευτική ομοιογένεια θα δημιουργούσε ένα γενικό αίσθημα ασφάλειας και σιγουριάς απέναντι στις θρησκευτικές διαφορές και θα οδηγούσε σε πλήρη ελευθερία άσκησης της λατρείας όλων των άλλων θρησκειών στις οποίες πιστεύουν οι λίγοι πολίτες αυτής της χώρας που δεν ανήκουν στην επικρατούσα θρησκεία, καθώς και οι μετανάστες και λοιποί αλλοεθνείς.

Ωστόσο, όπως συμπεραίνουν νομικοί, πολιτικοί, επιστήμονες και πανεπιστημιακοί καθηγητές Θεολογίας, η Ελλάδα είναι στα θέματα θρησκείας η λιγότερο ελεύθερη για τους αλλόθρησκους χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η έννοια της ομοιογένειας, λοιπόν, και οι φόβοι αλλοίωσής της σχετίζονται με την αυταρχική κοινωνία και ενέχουν κινδύνους θεμελιωδώς πολιτικούς.

Η εθνική πολιτισμική ομοιογένεια παρουσιάζει τα μέλη του έθνους σαν να ήταν απολύτως ίδια και ομοιογενή, χωρίς γεωγραφικές, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές διαφορές. Για να το πετύχει αυτό, συχνά περιγράφει το έθνος σαν μια αρμονική και αγαπημένη οικογένεια. Αυτή η παρομοίωση του έθνους-κράτους με την οικογένεια έχει πολλές αφανείς, αλλά ιδιαίτερα σοβαρές πολιτικές συνέπειες.

Καλλιεργεί τα παραδοσιακά και ρατσιστικά στερεότυπα, γιατί αποδίδει στο κάθε άτομο τα χαρακτηριστικά της ομάδας και στην ομάδα τα χαρακτηριστικά ενός ατόμου. Έτσι, εμποδίζει την κατανόηση των πολιτικών φαινομένων. Αν π.χ. δεν καλλιεργείται το στερεότυπο ότι π.χ. οι Ιταλοί στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ήταν δειλοί, ανοίγει ο δρόμος για να γίνει αντιληπτό ότι μεγάλο μέρος του ιταλικού λαού, που έστειλε ο Μουσολίνι σε πολέμους, δεν ήθελε ούτε να σκοτωθεί ούτε να σκοτώσει για τη φασιστική κυβέρνησή του.

Η παρουσίαση του έθνους σαν μια αγαπημένη και αρμονική οικογένεια έχει για την ίδια την εθνική ομάδα ακόμη πιο σοβαρές πολιτικές συνέπειες. Αποκρύπτει τις κοινωνικές διαφορές και ναρκοθετεί τη δημοκρατική κοινωνία.

Η παρομοίωση του έθνους με την οικογένεια περιθωριοποιεί όλες τις άλλες κοινωνικές ταυτότητες εκτός της εθνικής. Έτσι παραμερίζει τις κοινωνικές και οικονομικές διαφορές και επιτρέπει ν' αποκρύπτονται οι σχέσεις ανισότητας και κυριαρχίας ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις. Παραμερίζει τις τεράστιες διαφορές ανδρών και γυναικών και επιτρέπει ν' αποκρύπτονται οι σχέσεις ανισότητας και κυριαρχίας ανάμεσα στα κοινωνικά φύλα.

Ίσως, τέλος, το σημαντικότερο να είναι ότι η ταύτιση του έθνους με την οικογένεια υποκρύπτει την παρομοίωση της εξουσίας με τους γονείς. Η έννοια του πολίτη, όπως την ορίζει η δημοκρατική θεωρία του κοινοβουλευτισμού, υποβιβάζεται και οι υπεύθυνοι πολίτες μετατρέπονται στα «παιδιά» της πολιτικής εξουσίας, δηλαδή ανήλικα και ανεύθυνα, που χρειάζονται προστασία και έλεγχο.

Άννα Φραγκουδάκη, εφ. Τα Νέα, 21/6/1997
(διασκευασμένο κείμενο)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

A. Να παρουσιάσετε την περίληψη του κειμένου στους συμμαθητές σας σε 120 - 140 λέξεις.

Μονάδες 25

B1. «Ίσως, τέλος, το σημαντικότερο να είναι ότι η ταύτιση του έθνους με την οικογένεια υποκρύπτει την παρομοίωση της εξουσίας με τους γονείς». Να αναπτύξετε την παραπάνω άποψη σε μια παράγραφο 80-90 λέξεων.

Μονάδες 12

B2. Ποιον τρόπο και ποια μέσα πειθούς χρησιμοποιεί η συγγραφέας στην 8^η παράγραφο (Καλλιεργεί τα παραδοσιακά ... κυβέρνησή του.);

Μονάδες 6

B3. Να εντοπίσετε πώς επιτυγχάνεται η συνοχή από τη 2^η έως και την 6^η παράγραφο του κειμένου.

Μονάδες 6

B4. Ποια η δομή και ο τρόπος ανάπτυξης της 10^{ης} παραγράφου (Η παρομοίωση ... στα κοινωνικά φύλα); Να αιτιολογηθεί η απάντησή σας

Μονάδες 6

B5. α) αποσιωπούν, ομοιογένεια, αλλοιώνουν: να γράψετε από ένα συνώνυμό τους.

β) αλληλεπίδραση, αυταρχικός: από το τελευταίο συνθετικό των παραπάνω λέξεων να γράψετε ένα απλό παράγωγο.

Μονάδες 5

Γ. Σε μια εισήγησή σας (600 περίπου λέξεων) στη Βουλή των Εφήβων, αναλύετε για ποιους λόγους η εκπαίδευσή μας πρέπει να αντιμετωπίζει τους νέους και ως Ευρωπαίους πολίτες , καθώς και πώς θα τους ετοιμάσει ώστε να σταθούν στην Ευρωπαϊκή πραγματικότητα.

Μονάδες 40

Γ' ΤΑΞΗ ΓΕΝ.ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

Αγαπητοί συμμαθητές,

Η συγγραφέας στο κείμενό της εστιάζει στο μύθο της ομοιογένειας ενός έθνους και στις συνέπειές του. Αρχικά, υποστηρίζει πως ο Εθνοκεντρικός χαρακτήρας των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων καλλιεργεί αυτό το μύθο με συνέπεια το φόβο της εξάλειψης της εθνικής κουλτούρας και την καλλιέργεια ξеноφοβίας και ρατσισμού ακόμα και σε χώρες πολιτισμικά κυρίαρχες. Ο φόβος αυτός οδηγεί στη μισαλλοδοξία, φέρνοντας ως παράδειγμα την Ελλάδα που αν και υπάρχει ισχυρή θρησκεία δεν δείχνει ανοχή στους αλλόθρησκους και αλλοεθνείς. Μέσω παραδειγμάτων υποστηρίζεται πως η Εθνική ομοιογένεια υποκρύπτει πολιτικούς κινδύνους αφού η συχνή παρομοίωση του έθνους με την οικογένεια διαιώνίζει στερεότυπα και υποθάλλει την ανισότητα μέσα στο κοινωνικό σύνολο. Τέλος, καταλήγει η συγγραφέας, υπονομεύεται η δημοκρατία αφού υποβιβάζεται η έννοια του πολίτη που μετατρέπεται σε ετερόβουλο ον στα πλαίσια μιας εξουσίας πατερναλιστικού χαρακτήρα.

B.1. Πίσω από την πρακτική της ταύτισης του έθνους με την οικογένεια υπολανθάνει η παρομοίωση της εξουσίας με τους γονείς. Το κράτος, λοιπόν, σαν γονέας αυτοπροσδιορίζεται ως ο μοναδικός υπεύθυνος για το μέλλον των «παιδιών» του, που δεν είναι άλλοι από τους πολίτες. Οι τελευταίοι στο ρόλο των «τέκνων» είναι «υποχρεωμένοι» να ακολουθούν τις συμβουλές της μητέρας – εξουσίας στερούμενοι την ευθύνη, την αυτενέργεια, τη δράση που χαρακτηρίζει ένα δημοκρατικό πολίτη. Αυτός ο πατερναλισμός, λοιπόν, εξυπηρετεί την εξουσία που ανεμπόδιστα χαράζει το μέλλον των «παιδιών» της με βάση τα δικά της κριτήρια πλήττοντας ταυτόχρονα τη Δημοκρατία.

B.2. Η παράγραφος αναπτύσσεται με επίκληση στη λογική του δέκτη. Η συγγραφέας χρησιμοποιεί ως μέσα πειθούς επιχειρήματα (Καλλιέργει ... των πολιτικών φαινομένων) καθώς και τεκμήρια και συγκεκριμένα παραδείγματα. Πρώτον, το παράδειγμα της καλλιέργειας στερεοτύπων καθώς και, δεύτερον, το ιστορικό παράδειγμα που αντλεί από το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο.

B.3. Η συνοχή ανάμεσα στις παραγράφους επιτυγχάνεται:

- 2^η – 3^η: με νοηματική σύνδεση αφού στην τρίτη παράγραφο εντοπίζει την ιδιαιτερότητα του φόβου που έχει αναλύσει στη δεύτερη παράγραφο (σε αυτό συνδράμει και η λέξη «φόβος» στην τρίτη) καθώς και με επανάληψη λέξης: «αλλοιώνουν» στην 1^η παράγραφο και «αλλοίωσης» στη 2^η.
- 3^η -4^η: με νοηματική σύνδεση αφού συνεχίζει να προσδιορίζει το φόβο στον οποίο αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο καθώς και με τη διαρθρωτική λέξη «δηλαδή» που δηλώνει επεξήγηση.
- 4^η – 5^η: με τη διαρθρωτική λέξη «ωστόσο» που δηλώνει αντίθεση.
- 5^η – 6^η: με τη διαρθρωτική λέξη «λοιπόν» που δηλώνει συμπέρασμα

B.4. Δομή παραγράφου

θεματική πρόταση: «Η παρομοίωση του ... ταυτότητες εκτός της εθνικής».

λεπτομέρειες: « Έτσι παραμερίζει ... στα κοινωνικά φύλα».

κατακλείδα: δεν υπάρχει

Τρόπος ανάπτυξης

Η παράγραφος αναπτύσσεται με αίτιο – αποτέλεσμα αφού στη θεματική περίοδο η συγγραφέας παρουσιάζει την αίτια (η περιθωριοποίηση όλων των κοινωνικών ταυτοτήτων λόγω της παρομοίωσης έθνους οικογένειας) και στη συνέχεια τα αποτελέσματα (απόκρυψη σχέσεων ανισότητας ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις και ανάμεσα στα φύλα), κάτι που πιστοποιείται και από την ύπαρξη του «έτσι».

- B.5.**
- α) αποσιωπούν: αποκρύπτουν
ομοιογένεια: ομοιομορφία
αλλοιώνουν : νοθεύουν
- β) αλληλεπίδραση: δραστικός
αυταρχικός: αρχή

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ**ΠΡΟΛΟΓΟΣ:**

Κυρίες και κύριοι βουλευτές,

- αναφερόμαστε στον εθνικό χαρακτήρα που έχει η εκπαίδευση μας
- στην Ευρωπαϊκή πραγματικότητα όπως έχει διαμορφωθεί τα τελευταία χρόνια
- στην ανάγκη ανταπόκρισης της ελληνικής εκπαίδευσης στις ευρωπαϊκές προκλήσεις της εποχής μας.

ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ:

Ζητούμενο α': για ποιους λόγους η εκπαίδευσή μας πρέπει να αντιμετωπίζει τους νέους και ως Ευρωπαίους πολίτες.

- Η νέα Ευρωπαϊκή πραγματικότητα, η ενοποίηση σε θεσμικό-πολιτικό-οικονομικό επίπεδο. Ένα μεγάλο μέρος της πολιτικής της χώρας μας χαράσσεται στην Ευρώπη. Ο Έλληνας ως Ευρωπαίος πολίτης θα κλιθεί να αναλάβει ευθύνες, να λάβει αποφάσεις, να ψηφίσει.
- Τα προβλήματα (μετανάστευση, βία, ναρκωτικά, καταστροφή του περιβάλλοντος, οικονομική κρίση) δεν επιλύονται πια σε εθνικό επίπεδο αλλά στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Ζούμε σε μια εποχή έξαρσης του εθνικισμού και η μοναδική λύση είναι η συνειδητοποίηση της Ευρωπαϊκής μας ταυτότητας και η καλλιέργεια κλίματος ανεκτικότητας στα πλαίσια της Ευρώπης.
- Η εξέλιξη της τεχνολογίας (Μ.Μ.Ε., μέσα μεταφοράς), η παγκοσμιοποίηση καθώς και η διεύρυνση της Ευρώπης καθιστούν εύκολη και συχνή την επαφή με τους Ευρωπαίους συμπολίτες μας. Τόσο στα πλαίσια του τουρισμού, όσο και σε επαγγελματικό, εμπορικό και πολιτικό πεδίο θα πρέπει να σταθούμε ως ισότιμοι Ευρωπαίοι, απέναντι στις προκλήσεις του μέλλοντος, χωρίς φαινόμενα επαρχιωτισμού και σύνδρομα κατωτερότητας.
- Αν το σχολείο αντιμετωπίσει το μαθητή ως Ευρωπαίο από μικρή ηλικία τότε ο νέος εξοικειώνεται με την Ευρωπαϊκή πραγματικότητα, δεν εντυπωσιάζεται εύκολα από το ξένο αφού το έχει δει στις πραγματικές του διαστάσεις. Επομένως, μειώνεται ο κίνδυνος αλλοίωσης της εθνικής του ταυτότητας, τόσο μέσω της απομυθοποίησης του διαφορετικού όσο και μέσω της σύγκρισής του με αυτό.
- Πολλοί νέοι θα ακολουθήσουν πτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές στα Ευρωπαϊκά πανεπιστήμια ενώ αρκετοί από αυτούς ίσως εργαστούν στην Ευρώπη .

Ζητούμενο β': πώς θα τους ετοιμάσει (τους νέους) ώστε να σταθούν στην Ευρωπαϊκή πραγματικότητα.

- Μέσα από τη διδασκαλία μαθημάτων που θα φέρουν σε επαφή το μαθητή με την ιστορία, τη λογοτεχνία και γενικότερα τον πολιτισμό και την τέχνη της Ευρώπης, αλλά και με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των άλλων Ευρωπαϊκών χωρών. Είναι σημαντικό οι Έλληνες μαθητές να αντιληφθούν τη σημαντική προσφορά του ελληνικού πολιτισμού στην Ευρώπη αλλά και αντίστροφα τις επιρροές του Ευρωπαϊκού πολιτισμού στο δικό μας.
- Ενημέρωση για την Ευρωπαϊκή πραγματικότητα αναφορικά με τους θεσμούς, τους φορείς, τα όργανα, την πολιτική, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις ενός Ευρωπαίου πολίτη, τις ισορροπίες που έχουν διαμορφωθεί καθώς και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ευρώπη.

- Εκπαιδευτικές εκδρομές και προγράμματα ανταλλαγής μαθητών στα πλαίσια της Δευτεροβάθμιας και της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ώστε να γνωρίσουν από κοντά την Ευρωπαϊκή πραγματικότητα καθώς και συνεργασία σε επίπεδο σχολείων με κοινές δραστηριότητες, ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών, κοινή δράση για τα προβλήματα της Ευρώπης. Επίσης μέσω της τηλεεκπαίδευσης θα μπορούσαν οι Έλληνες μαθητές να παρακολουθούν κάποιες διδακτικές ώρες σε σύνδεση με Ευρωπαϊκά σχολεία.
- Επαρκής επαγγελματική κατάρτιση (κυρίως στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση) σε συνδυασμό με την επαφή με τις τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις και την επαρκή γνώση ξένων γλωσσών ώστε οι νέοι μας να ανταποκριθούν στις προκλήσεις στον επαγγελματικό τομέα και στον ανταγωνισμό της Ευρώπης.
- Φυσικά, για να ισχύσουν όλα αυτά πρέπει ο ίδιος δάσκαλος να μεταλαμπαδεύσει με βιωματικό τρόπο τις Ευρωπαϊκές αξίες στους μαθητές του. Μέσα από το διάλογο με τους μαθητές του, χωρίς ο ίδιος να υιοθετεί στερεοτυπικές αντιλήψεις και όντας φορέας των ανθρωπιστικών αξιών που χαρακτηρίζουν την Ευρώπη, μπορεί να σταθεί δίπλα τους καλλιεργώντας τους την κριτική στάση απέναντι σε ακραίες απόψεις.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ:

- Ένας από τους ρόλους της εκπαίδευσης είναι να ανταποκρίνεται στα καλέσματα των καιρών.
- Η Ευρωπαϊκή πραγματικότητα έχει αλλάξει τους ρόλους, τις απαιτήσεις, τις ευθύνες όλων μας σε πολιτικό-κοινωνικό-οικονομικό-πολιτισμικό επίπεδο.
- Επομένως, είναι απαραίτητο ένα «πάντρεμα» εθνικής-ευρωπαϊκής εκπαίδευσης ώστε ο μαθητής μας να είναι έτοιμος να σταθεί επάξια στον Ευρωπαϊκό χώρο αισθανόμενος οικεία και έτοιμος.

Σας ευχαριστώ.

(Η ανάπτυξη του θέματος είναι ενδεικτική. Ο μαθητής δεν είναι απαραίτητο να περιλάβει όλα αυτά τα στοιχεία στην απάντησή του. Εξάλλου, δεν αποκλείονται οι διαφορετικές προσεγγίσεις στο θέμα.)